

ทิมเวิร์คสานสร้างความสำเร็จ

โรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งาม จังหวัดสุพรรณบุรี

นอกจากความรู้ในตำราเรียนแล้ว การสร้างนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะกาทำงาน และทักษะการใช้ชีวิต เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กเยาวชนสามารถอยู่รอดในสังคมศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีภูมิคุ้มกันและมีความสุข ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งามตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ CONNEXT ED โมเดลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC เพราะสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ ให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว สร้างให้เกิดทักษะการคิด ทักษะชีวิตที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC ของโรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งาม ใช้เวลาอาทิตย์ละ 3 ชั่วโมงในช่วงบ่ายวันศุกร์ โดยจัดรวมระดับชั้นเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น และช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มี ROAD MAP เป็นตัวกำหนดทิศทางให้ครูสามารถเขียนแผนการสอนในแต่ละสัปดาห์ง่ายขึ้น คณะครูจะใช้เวลาแต่ละสัปดาห์พูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อวางแผนการสอนร่วมกัน แนวทางบูรณาการการเรียนรู้ เริ่มจากการรู้ตน รู้ชุมชน และรู้อาชีพ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือสำรวจและตัดสินใจด้วยตัวเองว่าอยากเรียนอะไร แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นในการปรับแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องตามสภาพชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ผลที่เกิดขึ้นคือนักเรียนเรียนรู้เรื่องมากกว่า คงเป็นเพราะไม่เคยเรียนอย่างเมื่อก่อนแล้ว รู้สึกอยากเรียนมากขึ้น

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC ยังมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนกล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น อีกทั้งยังเป็นตัวประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง โดยเฉพาะ PLC ที่เป็นกระบวนการฝึกฝนทักษะการตั้งคำถาม ฝึกทักษะการฟัง จับประเด็นและเล่าเรื่อง เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยกันตั้งแต่ต้นจนจบ การได้ลงมือเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงกับผู้รู้ จนเกิดขึ้นมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดภาคภูมิใจในตัวเอง นักเรียนจึงอยากเรียนรู้ อยากลงมือทำต่อไปเรื่อยๆ

แม้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาตรฐานระดับประเทศต่อเนื่องถึง 15 ปี มีคณะครูที่มุ่งมั่นทุ่มเทในการสอนตั้งแต่สมัยผู้อำนวยการโรงเรียนคนก่อนยังดำรงตำแหน่งอยู่มองในภาพรวมแล้วแทบไม่มีปัญหาให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนคนใหม่ที่มารับตำแหน่งได้ราว 2 ปีต้องลำบากใจ แต่ สมัคร ชินบุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งาม มีความเชื่อมั่นว่า นอกจากความรู้ในตำราเรียนแล้ว การสร้างนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะกาทำงาน และทักษะการใช้ชีวิต เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กเยาวชนสามารถอยู่รอดในสังคมศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีภูมิคุ้มกันและมีความสุข

ผอ. สมัคร กล่าวว่่า โรงเรียนไฝ่เกาะโพธิ์งาม เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ที่ตำบลดอนตาล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ คนวัยหนุ่มสาวจึงมักออกไปหางานทำในเมือง โดยเฉพาะไปเป็นแรงงานให้กับโรงงานอุตสาหกรรมแทบชานเมืองกรุงเทพฯ ส่วนคนที่อยู่ในพื้นที่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ตามฤดูกาล ส่งผลให้เด็กจำนวนไม่น้อยต้องอาศัยอยู่กับผู้สูงอายุในชุมชนจึงไม่ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ปกครอง

ในส่วนขอโรงเรียนปัญหาที่ต้องเร่งหาทางแก้ไขในช่วงที่ผ่านมา คือ การหาวิธีหนุนเสริมและผ่อนคลายภาระงานของคณะครูใน

โรงเรียน เนื่องจากปีที่ผ่านมารโรงเรียนไฝ่เกาะโพธิ์งามมีครูเกษียณราชการพร้อมกันถึง 4 คน ครู 5 คนที่เหลือกับจำนวนนักเรียน 144 คน จึงเป็นสัดส่วนน่ากังวลใจที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนโดยตรง โรงเรียนไม่สามารถจัดสรรครูเข้าสอนนักเรียนในแต่ละสาระวิชาได้เต็มที่ ซึ่งอาจทำให้คุณภาพและความเข้มข้นด้านการเรียนการสอนลดลงไปจากเดิม

เรียนรู้ไม่ติดแค้ในตำรา

ครูปราณี ยิ้มสมบุรณ์ หัวหน้าทีมครูช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น และครูนงลักษณ์ สุขนวล หัวหน้าทีมครูช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ชี้ให้เห็นความสอดคล้องของปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนในปัจจุบันว่า ความสนใจทางการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปตามการเลี้ยงดูของครอบครัว สังคม และสภาพแวดล้อมรอบตัว นักเรียนรุ่นหลังดูเฉลียวมากขึ้น เพราะขาดระเบียบวินัย ทั้งระเบียบวินัยในการดูแลจัดการตนเอง และระเบียบวินัยในการรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น การทิ้งขยะให้ลงถัง เป็นต้น

ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากผู้ปกครองนักเรียนที่มีครอบครัวตั้งแต่อายุยังน้อย เลี้ยงดูบุตรหลานให้อยู่สบาย ขาดการอบรมทักษะความเป็นอยู่และทักษะชีวิตให้บุตรหลาน เมื่อลักษณะนักเรียน ผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป วิธีการสอนแบบเดิมจึงไม่ตอบโจทย์การพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ หลังจากทางโรงเรียนได้เข้าอบรมในโครงการประชารัฐ หรือ CONNEXT ED คณะครูจึงเปิดใจ

ยอมรับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC มาใช้ในโรงเรียน แม้จะถูกตั้งคำถามว่า “ที่ผ่านมามารสอนแบบเดิมก็ทำให้โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับชาติในเกณฑ์ดีอยู่แล้ว...ทำไมถึงอยากเปลี่ยนแปลงอีก?”

“นักเรียนเดี๋ยวนี้ทำงานบ้าน หุงหาอาหารไม่เป็นเลย เพราะผู้ปกครองไม่ให้ทำ ผู้ปกครองนักเรียนบางคนอายุน้อยมาก มันเป็นช่องว่างเหมือนกัน เพราะครูแก่ตัวขึ้น แต่ผู้ปกครองอายุน้อยลงๆ วิธีคิดเรื่องการเลี้ยงดูลูกแทบไม่เหมือนกันเลย ตอนนี้นักเรียนชั้นอนุบาลพ่อแม่ก็ยื่นมือถือไว้ให้เล่นอินเทอร์เน็ตแล้ว เด็กสนใจการเรียนรู้ในห้องเรียนน้อยลงเพราะมีเครื่องมือที่ทำให้เขาไปสนใจเรื่องอื่นได้ง่ายและไวกว่า ครูเลยต้องดึงเด็กให้กลับมา มีวินัยในการจัดการตนเอง” คุณงลักษณ์ กล่าว

คณะครูมองว่า นอกจากทักษะความรู้เรื่องการอ่านออกเขียนได้ที่ต้องปูพื้นฐานให้แน่นมาตั้งแต่ระดับอนุบาลแล้ว ระเบียบวินัยเป็นทักษะที่มองข้ามไม่ได้เด็ดขาด หากนักเรียนมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบตนเองได้ นักเรียนจะมีสำนึกต่อการรับผิดชอบเรื่องการเรียนตามมาด้วย นั่นย่อมส่งผลให้ผลการเรียนไม่ตกต่ำ

เด็กใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับครูในโรงเรียน หากผู้ปกครองไม่ฝึกลูกเรื่องระเบียบวินัย การฝึกฝนจำเป็นต้องเริ่มจากโรงเรียน การตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาดและมารยาททางสังคม เพราะฉะนั้นครูและนักเรียนจึงต้องทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกันให้มากที่สุด

กล่าวได้ว่า เป้าหมายที่ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูอยากพัฒนาให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งาม สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ ในโครงการ CONNEXT ED ที่ต้องการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านทักษะความรู้ ความเป็นอยู่ และทักษะชีวิตได้

“แรกๆ ครูงงเหมือนกันว่าโครงการนี้ทำอะไร เพราะไม่ได้ให้งบประมาณอะไรมาเลย แล้วจะให้ครูทำอะไร แต่พอได้ไปอบรม ได้เข้าใจจุดประสงค์ของโครงการซึ่งจะช่วยพัฒนาเด็กได้จริง ถึงไม่มีงบประมาณมาสนับสนุนโรงเรียน คณะครูก็ยินดีให้ความร่วมมือ เพราะได้รับรู้และเข้าใจจากการลงมือทำเอง” ครูปราณี กล่าว

จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ ไม่ใช่แค่ผนวกสาระวิชาไว้ด้วยกัน

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC ของโรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งาม ใช้เวลาอาทิตย์ละ 3 ชั่วโมง ในช่วงบ่ายวันศุกร์ เมื่อพิจารณาจากบุคลากรครูในโรงเรียนที่มีเพียง 5 ท่าน ถือว่าน้อยมาก ไม่เพียงพอแม้กระทั่งแบ่งครูไปดูแลนักเรียนในทุกชั้นเรียนได้ คณะครูจึงตัดสินใจจัดแผนบูรณาการฯ รวมระดับชั้นเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ **ช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น และช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย**

สิ่งที่คณะครูได้ติดไม้ติดมือมาจากการเข้าร่วมอบรมกับโครงการในครั้งแรก คือ ROAD MAP ภาค **การศึกษาแรก** ที่ช่วยกำหนดเนื้อหาให้คณะครูนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น และช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครูปราณี บอกว่า ROAD MAP เป็นตัวช่วยแนะแนวทาง ที่อำนวยความสะดวกให้ครูสามารถเขียนแผนการสอนในแต่ละสัปดาห์ง่ายขึ้น

ทั้งนี้ ครูปราณี บอกว่า หลังผ่านการอบรมโครงการในครั้งแรก เมื่อต้องปฏิบัติจริง คณะครูจะใช้เวลาในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อวางแผนการสอนในแต่ละสัปดาห์ร่วมกัน สิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การทำความเข้าใจกลไกการทำงานของจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC ที่ไม่ใช่แค่การบูรณาการระหว่างวิชา ไม่ใช่แค่การผนวกเอาหลายสาระวิชาไว้ด้วยกัน แต่คือ การสร้างองค์ความรู้เรื่องหนึ่งขึ้นมาใหม่ แล้วจัดลำดับการสอนในแต่ละรายวิชาให้เชื่อมโยงกับองค์ความรู้นั้น หัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการฯ คือ ให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องใกล้ตัว สร้างให้เกิดทักษะการคิด ทักษะชีวิตที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ครูปราณี ยกตัวอย่าง ROAD MAP “โรงเรียนน่าอยู่” สำหรับช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น ที่มีจุดมุ่งหมายไม่เฉพาะแค่อนักเรียนได้รู้จักประวัติหรือข้อมูลทางกายภาพของโรงเรียน แต่ต้องการสร้างให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้นระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง รวมทั้งนักเรียนและคณะครูในโรงเรียน

แผนงานกำหนดให้ช่วง 1-3 สัปดาห์แรกมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ การสร้างแรงบันดาลใจ ครูเขียนแผนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน พา นักเรียนไปเดินสำรวจโรงเรียน และพบปะคุณครู รวมทั้งเพื่อนนักเรียนรุ่นพี่รุ่นน้องห้องอื่นๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชั้นเรียน หลังจากนั้นในสัปดาห์ถัดไปจึงค่อยๆ เชื่อมโยงกิจกรรมให้สัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครอง เช่น วัด สถานีนอนามัย หรือแม้แต่การเยี่ยมเยียนผู้ปกครองที่บ้าน ส่วน ROAD MAP ประจำภาคเรียนที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เป็นเรื่อง “ขยะ” ซึ่งจะเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นต้นทางขยะ แยกขยะได้ และเรียนรู้วิธีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี

วัน	ก่อนเข้าเรียน	ก่อนเลิกเรียน
จันทร์(Mon)	กิจกรรมการฟัง	ดนตรี(ดุริยางค์) / ศิลปะ
อังคาร(Tue)	กิจกรรมการพูด	รักการอ่าน / หนังสือ
พุธ(Wed)	กิจกรรมการอ่าน	กีฬาที่ฉันสนใจ
พฤหัสบดี(Thu)	กิจกรรมการเขียน	จิตอาสา / ลูกเสือเนตรนารี
ศุกร์(Fri)	ท่องแม่สุพรรณ	ทดแทน / สวดมนต์ไหว้พระ

“เราอยากเห็นเด็กเป็นเนื้อเดียวกันกับโรงเรียน ก่อนทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ครูจะอธิบายโจทย์หรือเป้าหมายของกิจกรรมให้นักเรียนรู้ หลังทำกิจกรรมทุกครั้งจะชวนนักเรียนมาสรุปสิ่งที่ได้พบเห็นหรือได้ไปสอบถามมา ก่อนเขียนลงในกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ เช่น ไปสำรวจโรงเรียนมาเจออะไรบ้าง หรือไปเจอคุณคนไหนมาบ้าง คุณครูทำหน้าที่อะไร ไปพบ ผอ. มาห้อง ผอ. อยู่ตรงไหน แล้วคุยอะไรกับ ผอ. บ้าง”

ครูปราณี บอกว่า การให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จะช่วยสร้างความผูกพันระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน และเชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน เพราะโรงเรียนแห่งนี้ก่อสร้างขึ้นครั้งแรกจากการลงแรงของคนในชุมชน ด้วยเหตุนี้เพื่อให้การถ่ายทอดข้อมูลความรู้ถูกต้องและชัดเจน ครูปราณีจึงเชิญผู้รู้มาเป็นวิทยากรบรรยาย พร้อมฉายภาพประกอบ สร้างความตื่นต้นและประหลาดใจแก่นักเรียนเป็นอย่างมาก

“หลายคนที่อยู่ในภาพยังมีชีวิตอยู่ เด็กก็จะชี้ชวนกันดูว่าเป็นคนในครอบครัวของใคร ภาพที่เห็นเชื่อมโยงตัวเขาเองกับครอบครัวได้ ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่า ผูกพันกับโรงเรียนและชุมชน”

อริศ - ด.ญ.อริศรา สุขห้า และ จ๊ะจ๋า - ด.ญ.มุสตี สว่างศรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่าว่า รู้สึกตื่นต้นกับภาพถ่ายโรงเรียนในอดีต และเรื่องราวประวัติความเป็นมาของโรงเรียนที่ผู้รู้นำเสนอ เพราะทำให้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น จนเกิดความภูมิใจที่ได้เรียนอยู่ที่นี้ นอกจากนี้ยัง รู้สึกสนุกกับการเรียนแบบบูรณาการที่ได้ออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียน จากเดิมที่ไม่มีความกล้าแสดงออกในการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ตอนนี้สามารถทำได้ โดยไม่รู้สึกเขินอายและไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องยากอีกต่อไป

ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครูณงลักษณ์ บอกว่า **แนวทางบูรณาการการเรียนรู้ เริ่มจากการรู้ตน รู้ชุมชน และรู้อาชีพ** โดย ROAD MAP ประจำภาคเรียนแรกเกี่ยวข้องกับ **“การรู้จักตนเอง”** และ **“การรู้จักชุมชน”** เมื่อเทคโนโลยีดึงให้เด็กสนใจเรื่องไกลตัว การบูรณาการจึงเชื่อมโยงให้เด็กหันมารู้จักเรื่องใกล้ตัวบ้าง โดยมีโจทย์ว่า **ชุมชนมีอาชีพอะไรบ้าง? แล้วนักเรียนอยากมีส่วนร่วมทำอะไรกับชุมชนบ้าง?** เห็นได้ว่าครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือสำรวจและตัดสินใจด้วยตัวเองว่าอยากเรียนอะไร **แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นในการปรับแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องตามสภาพชุมชนและความต้องการของผู้เรียน**

การทำมะม่วงกวน มะนาวดอง พรมเช็ดเท้า สานพัด และการเลี้ยงไส้เดือน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมลงมือทำกับผู้รู้ในชุมชนแต่ละสัปดาห์

“ช่วงทำความรู้จักชุมชน ครูพานักเรียนไปเจอผู้นำชุมชน พระ และเจ้าหน้าที่อนามัย ให้แต่ละคนได้แนะนำตัวกับเด็กว่าเป็นใคร ทำหน้าที่อะไร เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แล้วตอนสำรวจชุมชนช่วงภาคเรียนแรก ก็แบ่งกลุ่มแบ่งสายกันไป 6 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน หมู่บ้านไหนใกล้ก็เดินไป ไกลหน่อยก็ปั่นจักรยาน ไกลกว่านั้นครูพานั่งรถไป ตอนสำรวจชุมชนได้เจอผู้ประกอบการที่มีความรู้หลายคน เลยได้ ROAD MAP ภาคเรียนที่ 2 “ศาสตร์พระราชาทำนาตามรอยเท้าพ่อ” ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการอาสาอยากเข้ามาให้ความรู้ในโรงเรียนเอง ตอนนี่ไม่ใช่แค่ครู แต่ผู้ประกอบการได้สวมบทบาทเป็นผู้สอนด้วย” คุณนงลักษณ์ กล่าว

เอิร์น – ด.ญ.สุกัญญา โชคสกุล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชมพู่ – ด.ญ.ปิยะธิดา ทองนวม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่าถึงการเรียนแบบบูรณาการว่า

ทำบรรยากาศการเรียนเปลี่ยนแปลงไปมาก จากเดิมนักเรียนแต่ละช่วงชั้นเรียนประจำอยู่แต่ละห้อง เรียนผ่านหน้าจอโทรทัศน์ ทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อ ไม่อยากมาโรงเรียน ปัจจุบันในช่วงโมงบูรณาการ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายทั้งหมดได้มาเรียนด้วยกัน ครูมี

เกมและกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ผ่อนคลายและมีความสุขสนุกสนานมากขึ้น โดยเฉพาะการได้ออกนอกโรงเรียนไปทำกิจกรรมในชุมชน

“เมื่อก่อนครูดูกว่านี้ เรากลัวครูดู กลัวครูดิ ทำให้ไม่กล้า เวลาเรียนเลยรู้สึกเครียด พอมาเรียนแบบใหม่เหมือนเรียน ๆ เล่น ๆ แต่เข้าใจมากกว่า เรียนรู้เรื่องมากกว่า คงเป็นเพราะไม่เครียดอย่างเมื่อก่อนแล้ว รู้สึกอยากเรียนมากขึ้น” ชมพู่ กล่าว

การเรียนรู้ร่วมกันช่วยให้เกิดการ**ทำงานเป็นทีม** ทำให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นช่วยเหลือเกื้อกูลกันและสนิทกันมากขึ้น เอิร์นและชมพู่ บอกว่า **กิจกรรมบูรณาการที่ต้องเรียนกับผู้รู้** เปิดโอกาสให้พี่ได้สอนน้อง ทำให้คนที่ทำได้สอนคนที่ทำไม่ได้ เพราะแต่ละคนมีความถนัดและมีทักษะด้านการทำงานแตกต่างกันไป นอกจากนี้ ทางโรงเรียนยังขยายผลให้นักเรียนผลิตผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายในโรงเรียนเป็นรายได้เสริมได้ เช่น พรมเช็ดเท้า เป็นต้น

“คนที่ทำได้ไม่ว่าจะเรียนอยู่ระดับไหนก็ต้องไปสอนคนที่ทำไม่ได้ ถ้าหนูทำเสร็จก่อน หนูก็ไปสอนน้อง น้องไม่เข้าใจแต่เราเข้าใจ เราก็ควรสอนน้องให้เข้าใจ ถ้ามีโอกาสน้องจะได้นำไปประกอบอาชีพได้ด้วย” เอิร์น กล่าว

บูรณาการสร้างเสริมความสัมพันธ์

การจัดการเรียนแบบบูรณาการให้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้น จำนวนนักเรียนยิ่งเยอะยิ่งดี เนื่องจากต้องมีการจับคู่หรือแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ครูปราณี บอกว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC โดยนำนักเรียน 3 ระดับ ตั้งแต่ ป.1-ป.3 มาทำกิจกรรมด้วยกันไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนให้คละกันทุกระดับชั้น โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 13 คน **ขั้นตอนนี้ครูต้องหาวิธีการทำให้นักเรียนแต่ละชั้นปรับตัวเข้าหากัน ด้วยการปลูกฝังให้รุ่นพี่เข้าใจถึงบทบาทการดูแลรุ่นน้อง ฝึกฝนทักษะการทำงานเป็นทีมไม่ให้ทะเลาะกันอย่างที่เห็นในระยะแรก**

“ช่วงแรกสังเกตเห็นเลยว่านักเรียนชั้น ป.1-ป.2 ไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากนัก เพราะพี่ชั้น ป.3 ทำหน้าที่จัดการและเป็นผู้เขียนสรุป พอเข้าอาทิตย์ที่ 6 ก็เริ่มดีขึ้น ความเปลี่ยนแปลงเห็นได้ชัดเจนขึ้นในภาคเรียนที่ 2 เราเห็นความร่วมมือกันของนักเรียนทั้ง 3 ระดับ น้องอาสาช่วยพี่เขียนพี่ก็ให้น้องได้ลงมือทำ แล้วก็ไม่มีกรว่ากล่าวหรือทะเลาะกันอีก”

ส่วนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ครูณงลักษณ์ บอกว่า ทำกิจกรรมในโรงเรียนร่วมกันอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น ในวิชาชุมนุม จึงไม่มีปัญหาเรื่องการปรับตัวเพื่อทำงานร่วมกัน สิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นมา คือ โครงการบูรณาการเปิดโลกทัศน์ให้นักเรียน จากเดิมการเรียนการสอนจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน แต่เมื่อปรับแผน ครูต้องพานักเรียนออกไปสำรวจชุมชน ทั้งใกล้และไกล เพื่อให้นักเรียนจะได้ **รู้เขารู้เรา รู้รอบ** ไม่ใช่รู้เฉพาะแค่สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนใกล้บ้านของตัวเอง การสำรวจเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน ทำให้นักเรียนรู้ว่า ชุมชนมีอะไรบ้าง แล้วนักเรียนอยากทำอะไรร่วมกับชุมชน

ครูปราณี เน้นย้ำว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL&PLC มีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนกล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น อีกทั้งยังเป็นตัวประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง โดยเฉพาะ PLC ที่เป็นกระบวนการฝึกฝนทักษะการตั้งคำถาม ฝึกทักษะการฟัง จับประเด็นและเล่าเรื่อง เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยกันตั้งแต่ต้นจนจบ

ด้าน ครูณงลักษณ์ บอกว่า การได้ลงมือเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงกับผู้รู้ จนเกิดขึ้นมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง นักเรียนจึงอยากเรียนรู้ อยากลงมือทำต่อไปเรื่อยๆ

“หลายคนกลับไปช่วยพ่อแม่ทำครัว บางคนมาขอใส่เดือนไปเลี้ยงที่บ้าน เป็นความเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ที่เห็นได้ชัดว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง” ครูณงลักษณ์ กล่าว

โรงเรียนกับชุมชน และวิถีดั้งเดิม

ด้าน เอก – พลากร วุฒิจรัส วัย 42 ปี ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นผู้ปกครองหัวสมัยใหม่ที่เคยผ่านการใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ มาก่อน เขาย้ำอย่างชัดเจนว่าไม่อยากเห็นลูกใช้ชีวิตรันทออยู่ในเมืองที่แออัด ไม่อยากปลูกฝังลูกว่าต้องเรียนให้เก่ง และต้องแข่งขันทั้งด้านการเรียนการทำงาน เหมือนอย่างที่ตนเองเคยเป็น

หลังตัดสินใจกลับมาใช้ชีวิตในต่างจังหวัดได้ราว 3 ปี เอกให้เวลากับการศึกษาทดลองทำการเกษตร จนได้รับการชักชวนจากคณะครูให้มาช่วยเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน

“จุดเริ่มต้นมาจากการที่ผมทำเกษตรเอง เลยอยากทดลองซื้อไส้เดือนมาเลี้ยง เพราะไส้เดือนผลิตปุ๋ยได้ เราจะได้เอาปุ๋ยไปใช้ปลูกผักปลูกต้นไม้ต่อ พอทำได้สำเร็จผมเลยพอมีความรู้มาถ่ายทอดให้เด็ก ๆ ในโรงเรียน ผมเป็นคนชอบสอนอยู่แล้ว ปกติอยู่ที่บ้านผมก็สอนลูก การมีเด็กมาเพิ่มขึ้นเลยไม่ใช่ปัญหา มาตรงนี้ก็เหมือนได้มาถ่ายทอดความรู้ให้เด็ก ๆ แล้วความรู้ก็จะวนเวียนอยู่ในท้องถิ่น ลองคิดว่าถ้าทุกบ้านเลี้ยงไส้เดือน แล้วเอามูลมาทำเป็นปุ๋ยได้ก็ไม่ต้องซื้อปุ๋ยเคมีข้างนอก นำไปใช้ปลูกผักได้โดยไม่ต้องใช้สารเคมี เราก็ใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย”

เอก มีความคิดเห็นว่า โมเดลการศึกษาของประเทศไทยจะไปได้ ต้องไม่พุ่งเป้าหรือสร้างค่านิยมว่าเด็กต้องไปเรียนและทำงานในกรุงเทพฯ เท่านั้น หรือหากต้องออกไปศึกษาหาความรู้ ทำดีที่สุด ในทางปฏิบัติควรนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

“ผมเชื่อว่าการแลกเปลี่ยนความรู้เป็นเรื่องสำคัญ แล้วก็อยากสื่อสารให้คนในชุมชนเปลี่ยนวิธีคิดด้านการเรียนการศึกษา ไม่ใช่แค่ลูกต้องเรียนให้เก่ง ต้องได้เข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ เราเคยใช้ชีวิตแบบนั้นมาก่อน รู้ดีว่ารายได้มันไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิต มันไม่ใช่วิถีชีวิตที่เหมาะสมสำหรับคนไทยในอนาคต”

ปรับให้พอดี

แม้จะทำโครงการมาได้เพียงหนึ่งปีการศึกษา ใช้เวลาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอาทิตย์ละครั้ง ซึ่งดูเหมือนไม่มากมายอะไร แต่ความน้อยกลับสร้างความเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกและแสดงให้เห็นความร่วมมือของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

ผอ.ส่งเสริม กล่าวถึงองค์ประกอบ 3 ส่วนสำคัญ ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้ในระยะเวลาเพียง 1 ปีการศึกษาว่า 1.เกิดจากการทำงานเป็นทีม ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เปิดไฟเขียวให้ครูทำงานอย่างเต็มที่ โดย

ไม่กดดัน สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ตามต้องการ คณะครูเองก็ทำงานร่วมกันอย่างขยันขันแข็งและไม่ละความพยายาม มีการสร้างแรงจูงใจและกำหนดเป้าหมายการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

2. ความใส่ใจพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องของคณะครู ที่แม้ส่วนใหญ่อยู่ในวัยใกล้เกษียณก็ยังคงมีความมุ่งมั่นและพยายาม เปลี่ยนแปลงตัวเองจากกรอบการสอนแบบเดิม ยอมรับที่จะนำเทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วยในการเรียนการสอน

3. โรงเรียนทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อดึงความสนใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่งผลให้ผู้ปกครองที่ก่อนหน้านี้อาจวางเฉยและปฏิเสธการร่วมงานกับโรงเรียน ก็เริ่มมีความสนใจสอบถาม ให้ความร่วมมือ เมื่อนักเรียนลงไปสำรวจชุมชน กระทั่งอาสาเข้ามาเป็นวิทยากรช่วยสอนในโรงเรียน และคนในชุมชนฝ่ายต่างๆ ที่ต้อนรับขับสู้เป็นอย่างดีเมื่อนักเรียนออกไปเยี่ยมเยียนเพื่อสอบถามข้อมูลความรู้

“การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ ผู้บริหารต้องทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง ครูสอนให้เด็กมีวินัยครูก็ต้องทำให้เห็น นักเรียนจะได้ปฏิบัติตาม ที่สำคัญเราต้องทำไปอย่างมีเป้าหมาย รู้ว่าสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์กับตัวเอง กับเด็กและกับชุมชนอย่างไร ชุมชนถึงจะเชื่อถือในแนวทางของโรงเรียน แล้วหันมาให้ความร่วมมือกับแนวทางการพัฒนาของโรงเรียน” ผอ.สมัคร กล่าว

ด้าน ครูปราณี ยอมรับว่า ระยะเวลาที่ต้องคิดแผนเพื่อบูรณาการการสอน รู้สึกยากและฝืนตัวเองมาก เนื่องจากติดอยู่กับการสอนแบบเดิมมาจนใกล้วัยเกษียณ แต่เพราะเป็นคนอยากรู้อยากลอง เลยอยากพิสูจน์ว่าแผนการสอนที่วางไว้นั้น เมื่อนำมาปฏิบัติจริงจะได้ผลอย่างที่คิดไว้หรือเปล่า เลยพยายามทำให้งถึงที่สุด และไม่ได้รู้สึกว่าโดนบังคับ กลับให้เวลากับการเตรียมตัวเองเพื่อมาสอนในแต่ละสัปดาห์มากขึ้น

ในฐานะหัวหน้าทีมครู ครูปราณี บอกว่า เมื่อเข้าร่วมโครงการ ครูมีความกระตือรือร้นมากขึ้น แม้การปรับตัวจากความคุ้นชินกับการสอนแบบเดิมจะทำให้เกิดความรู้สึกท้ออยู่หลายครั้ง เนื่องจากต้องลงมือทำสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่คณะครูต่างตื่นตัวที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น

“สำหรับโรงเรียนนี้ถ้าต้องเปลี่ยนทั้งโมดูลทั้งหมดเราคงไม่ไหว เพราะบุคลากรและทรัพยากรของโรงเรียนเราไม่พร้อม แต่ถ้าปรับแผนบูรณาการสัปดาห์ละครั้งแบบที่ทำอยู่นี้พวกเราไปได้ และคิดว่าจะทำต่อไป” ครูณงลักษณ์ กล่าวเสริม

ความทุ่มเทในการสอนของคณะครูโรงเรียนไผ่เกาะโพธิ์งามที่มีมาอย่างต่อเนื่อง แสดงผลลัพธ์ให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศที่อยู่ในระดับดีมาโดยตลอด มองอีกแง่หนึ่งอาจกล่าวได้ว่าวิธีการสอนของครูนั้นดีอยู่แล้วจนไม่น่าจะต้องปรับปรุงแก้ไข แต่คณะครูกลับเปิดใจยอมรับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมาใช้ เนื่องจากมองว่าวิธีการใหม่ไม่ได้ทำให้เนื้อหาความรู้ที่ครูสอนลดน้อยลงไปกว่าเดิม ใน

ระยะยาวกลับยิ่งช่วยแบ่งเบาภาระการสอนของครูได้ เนื่องจากคณะครูได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม ไม่ใช่ต่างคนต่างสอน ต่างรับผิดชอบเฉพาะระดับชั้นของตัวเองอีกต่อไป

“มีเหนื่อยบ้าง ท้อบ้างไม่เป็นไร แต่เราเอาวิธีการที่อบรมมาใช้ แล้วเอาใจเราเข้าไปใส่ เรามีความสุขกับการสอนมากขึ้น นำวิธีการมาใช้ให้ถูกที่ถูกเวลา ดึงและหย่อนตามความเหมาะสม ถึงตอนนี้ก็พอใจภาพรวม ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูกับครู และครูกับผู้ปกครองที่มีความสนิทสนม ไว้วางใจกันมากขึ้น” ครูปราณี กล่าวทิ้งท้าย

////////////////////////////////////